

De la declarația nefinanciară la raportarea privind durabilitatea: noi provocări pentru analiștii și auditorii financiari

Prof. univ. dr. Maria NICULESCU, România

Prof. univ. emerit Alain BURLAUD, Franța

Vă rugăm să citați acest articol astfel:

Niculescu, M., Burlaud, A. (2023), From Non-Financial Disclosure to Sustainability Reporting: New Challenge for Financial Analysts and Auditors, *Audit Financiar*, vol. XXI, no. 4(172)/2023, pp. 685-714, DOI: 10.20869/AUDITF/2023/172/022

Link permanent pentru acest document:

<http://dx.doi.org/10.20869/AUDITF/2023/172/022>
Data primirii articolului: 7.06.2023
Data revizuirii: 1.08.2023
Data acceptării: 31.10.2023

Rezumat

În contextul crizelor ecologice și societale recurente, instituțiile europene s-au angajat în promovarea dezvoltării durabile care să răspundă nevoilor generațiilor actuale și viitoare, oferind, în același timp, noi oportunități de ocupare a forței de muncă, de investiții și de creștere economică. Aceste angajamente reprezintă principiul director al politicilor și strategiilor europene privind finanțarea creșterii durabile, a tranziției verzi și a construirii unei economii în serviciul cetățenilor. Ele au fost transpuse progresiv într-un număr semnificativ de reglementări europene, inclusiv în cele privind publicarea de informații de către anumite categorii de actori economici și financiari. Importanța schimbărilor de paradigmă alimentează reflecția privind raportul dintre noile reglementări și realitatea socială în care, și asupra căreia trebuie să acționeze. Noile reglementări se referă în special la: REGULAMENTUL (UE) 2019/2088 al Parlamentului European și al Consiliului privind informațiile privind durabilitatea în sectorul serviciilor financiare; REGULAMENTUL (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088 (Regulamentul Taxonomie); DIRECTIVA (UE) 2022/2464 a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 537/2014, a Directivei 2004/109/CE, a Directivei 2006/43/CE și a Directivei 2013/34/UE în ceea ce privește raportarea privind durabilitatea de către întreprinderi.

Înscrîindu-se în cadrul preocupărilor europene și internaționale de durabilitate, acest articol este un document de reflecție privind evoluțiile, cu precădere conceptuale, axiologice și substanțiale generate de Directiva (UE) 2022/2464 și traducerea lor în inovații juridice și practice. Pe baza unor cercetări ample din literatura de specialitate și din legislația europeană, a analizei de conținut și a analizei secundare a numeroase studii științifice în domeniu, contribuția autorilor se concentrează asupra semnificației și implicațiilor schimbării sintagmei "informații nefinanciare" în "informații privind durabilitatea", precum și asupra noului raport dintre drept și realitatea socială, creat de Directiva (UE) 2022/2464.

Autorii pleacă de la ipoteza că astfel de clarificări constituie o condiție prealabilă pentru punerea în aplicare a acestei directive, dar și pentru transformarea cu succes a anumitor profesii asupra cărora are consecințe

considerabile, printre care cele de analiști și auditori financiari. Aceasta necesită, în același timp, schimbări în amonte în învățământul universitar și în educația permanentă, dar și în programele de cercetare.

Cuvinte cheie: informații nefinanciare; raportarea privind durabilitatea; dubla materialitate; lanț de valoare; performativ;

Clasificare JEL: M41, M42, Q52.

1. Cadrul teoretic de referință

Grupul interguvernamental privind schimbările climatice (IPCC) definește "dezvoltarea durabilă" ca fiind: "Dezvoltare care răspunde nevoilor generațiilor actuale fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi"¹. Durabilitatea este definită ca "un proces dinamic care garantează persistența sistemelor naturale și umane într-o manieră echitabilă"². Aceste definiții nu au apărut *ex nihilo*, ci sunt rodul unui lung proces de conștientizare care a durat aproape două secole. Pentru a înțelege această maturizare a ideilor care a generat multe controverse, a inspirat o diversitate de teorii și a dat naștere treptat unei noi legislații, este necesar să se retraseze geneza și evoluția lor.

1.1. Teorii avangardiste

Înainte ca termenul de "dezvoltare durabilă" să devină un concept oficial, ideea imposibilității creșterii nelimitate fusese deja teoretizată de Thomas Malthus în 1798. El opunea creșterea populației, de dublare o dată la 25 de ani, la limitarea naturală a pământurilor disponibile pentru hrănirea acestei populații, agravată de randamentele descrescătoare și de faptul că cele mai bune terenuri erau deja exploatate. Prin urmare, singurul remediu posibil era controlul nașterilor³, în special în rândul celor mai săraci⁴. Dar revoluția industrială a invalidat teoria randamentelor descrescătoare a lui Malthus.

¹ Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) (2014), Fifth Assessment Report (AR5) Glossary. https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/ipcc_wg3_ar5_annex-i.pdf, p. 133.

² *Ibid.*

³ Malthus, T. R. (1992), *Essai sur le principe de population*, Paris, Flammarion. Première édition en anglais: 1798.

⁴ Malthus a fost un pastor care nu anvizaja decât abținerea pentru a limita nașterile. Cereea mult umanității...

Ideea unui dezechilibru dintre nevoi și resursele disponibile a câștigat teren. Astfel, Theodore Roosevelt, om de stat american, declara în discursul său de la Conferința de conservare a faunei sălbatice din 1908, de la Washington: "Avem o datorie față de natură și trebuie să dăm socoteală pentru modul în care o achităm în fiecare zi". În 1909, într-o declarație adresată Senatului SUA, el apăra ideile de sustenabilitate și responsabilitate, chiar dacă termenul de "dezvoltare durabilă" nu a fost folosit: "Odată cu creșterea constantă a populației și creșterea și mai rapidă a consumului, poporul nostru va avea nevoie de cantități mai mari de resurse naturale (...) Dacă în această generație distrugem resursele de care vor avea nevoie copiii noștri, dacă reducem capacitatea pământului nostru de a susține populația, noi reducem nivelul de trai, chiar privăm generațiile viitoare ale acestui continent de dreptul la viață."

În 1972, Clubul de la Roma, un grup de reflecție apropiat de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), care reunea oameni de știință, economiști, funcționari guvernamentali și industriași din 52 de țări, a publicat *Raportul privind limitele creșterii*, cunoscut și sub numele de *Raportul Meadows*, după cei doi autori principali ai săi. Introducerea începe cu un citat din Maha Thray Sithu U Thant, Secretarul General al Organizației Națiunilor Unite (ONU) la acea vreme, care declara în 1969: "Nu vreau să dramatizez, dar singura concluzie pe care o pot trage din informațiile pe care le dețin este că au mai rămas abia zece ani pentru ca națiunile membre ale ONU să uite vechile lor certuri și să-și unească forțele pentru a pune capăt cursei înarmării, pentru a salva mediul, pentru a frâna expansiunea demografică și pentru a da impulsul necesar dezvoltării regiunilor cel mai puțin privilegiate. Dacă nu se va ajunge la un astfel de acord în următoarele decenii, mă tem că problemele pe care le-am ridicat vor fi atât de mari încât va fi total imposibil să le depășim"⁵.

Această teamă de o creștere exponențială a populației, aflată la baza predicțiilor lui Malthus, este ilustrată de metafora nufărului. "Un nufăr pe un iaz își dublează suprafața în fiecare zi. Știind că este nevoie de 30 de zile pentru a acoperi întregul iaz, sufocând astfel toate formele de viață acvatică, se ridică întrebarea: când va acoperi

⁵ Meadows D.H., Meadows D.L., Randers J., Behrens, W. W. III (1972), *The limits to growth: a report for the Club of Rome's project on the predicament of mankind*, New York, Universe Books, p. 17 (https://collections.dartmouth.edu/teitexts/meadows/diplomatic/meadows_ltg-diplomatic.html#pg-17).